

**PUBLIKACIJSKE PRAKSE AUTORA
IZ DRUŠTVENOG I HUMANISTIČKOG PODRUČJA
U REPUBLICI HRVATSKOJ¹**

PUBLISHING PRACTICES OF AUTHORS FROM
THE SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES IN CROATIA

Nikolina Peša Pavlović

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
npesa@unizd.hr

UDK / UDK: [001:3:331.101.3][001.102:004.738.52](497.5)
Izvorni znanstveni rad / Original scientific paper
<https://doi.org/10.30754/vbh.66.3.1123>
Primljeno / Received: 31. 7. 2023.
Prihvaćeno / Accepted: 8. 11. 2023.

Sažetak

Cilj. Cilj istraživanja bio je analizirati sličnosti i razlike u publikacijskim praksama autora iz društvenoga i humanističkoga područja u Republici Hrvatskoj s obzirom na područje znanosti u kojem djeluju i akademski status kojem pripadaju. Specifični ciljevi ovog rada bili su ispitati povezanost publikacijskih praksi i pritiska za objavljivanje te razlike među razlozima za objavljivanje radova kod autora iz društvenog i humanističkog područja te u odnosu na pripadnost različitom akademskom statusu.

Metodologija. Istraživanje je provedeno od srpnja do rujna 2021. godine. Anketnom upitniku pristupilo je 319 ispitanika iz društvenog i 292 ispitanika iz humanističkog područja znanosti u Republici Hrvatskoj u različitim akademskim zvanjima.

Rezultati. Rezultati analize publikacijskih praksi pokazuju da ispitanici iz humanističkog područja više objavljuju uredničke knjige te poglavlja u knjigama, dok ispitanici iz društvenog područja objavljuju više radova u časopisima i zbornicima skupova. Ispi-

---

¹ Ovaj se rad temelji na dijelovima doktorata koji je 2022. godine autorica obranila na Sveučilištu u Zadru pod naslovom *Navike i ponašanja autora iz društvenog i humanističkog područja pri objavljivanju radova u časopisima*. Mentor je bio doc. dr. sc. Pehar, a komentor prof. dr. sc. Pavle Valerjev.

tanici u višem akademskom statusu objavljuju sve vrste publikacija više od ispitanika u nižem akademskom statusu. Razlike u razlozima za objavljivanje nisu velike, ali u prosjeku su malo više izraženi intrinzični razlozi za objavljivanje radova kod ispitanika u humanističkom području: rado prihvaćaju nove znanstvene izazove i uživaju u istraživanju i pisanju. Autorima u obama područjima podjednako je važna afirmacija kao samostalnog znanstvenika. Ispitanicima u višem akademskom statusu nešto su važniji ekstrinzični razlozi objavljivanja radova: suradnici su na projektu u sklopu kojega se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja te zbog mogućnosti financiranja budućih projekata. Razlog objavljivanja zbog povećanja plaće nešto je viši kod ispitanika nižeg akademskog statusa. Ispitanici višeg akademskog statusa percipiraju manji pritisak nego mlađi kolege. Prosječni percipirani pritisak za objavljivanje podjednak je kod ispitanika iz društvenog i humanističkog područja.

Originalnost. Rad doprinosi razumijevanju publikacijskog ponašanja autora iz društvenog i humanističkog područja i u različitom akademskom statusu. Rezultati ovog istraživanja pridonose razumijevanju obrazaca i razloga za objavljivanje radova te uvidu u percipirani pritisak za objavljivanje radova zbog ispunjavanja uvjeta za napredovanje.

Ključne riječi. autori; informacijsko ponašanje; publikacijske prakse; publikacijsko ponašanje; znanstvena komunikacija

Abstract

Goal. The goal of the research was to analyze the similarities and differences in the publishing practices of authors in the social sciences and humanities in the Republic of Croatia, considering the field of science in which they work and the academic status to which they belong. The specific goals of this work were to examine the connection between publishing practices and the pressure to publish, and the differences between the reasons for publishing between authors from the social sciences and humanities and in relation to belonging to different academic status.

Methodology. The research was conducted from July to September 2021. A total of 319 respondents from the social sciences and 292 from the humanities in the Republic of Croatia in various academic titles participated in the questionnaire.

Results. The results of the analysis of publication practices have shown that the respondents from the field of humanities publish more editorial books and book chapters, while the respondents from the field of social sciences publish more papers in journals and conference proceedings. The respondents of higher academic status publish more than the respondents of lower academic status in all types of publications. The differences in the reasons for publishing are not large, but on average the intrinsic reasons for publishing works are slightly more pronounced among respondents in the humanities: they gladly accept new scientific challenges and enjoy research and writing. The affirmation as an independent scientist is equally important to respondents in both

fields. The extrinsic reasons for publishing papers are somewhat more important for respondents with higher academic status: they are collaborators on projects in which research results are expected to be published, and thereby contribute to the possibility of financing future projects. The reason for publication due to the salary increase is somewhat higher for respondents with a lower academic status. The respondents of higher academic status perceive less pressure for publishing than their younger colleagues. The average perceived pressure to publish is equal for authors from both fields.

Originality. The paper contributes to the understanding of publishing behavior of authors from the social sciences and humanities with different academic status. The results of this research contribute to understanding the publishing patterns and reasons for publishing, and give insights into the perceived pressure of authors to publish works due to fulfilling the conditions for academic promotion.

Keywords. authors; information behavior; publishing behavior; publishing practices; scientific communication

1. Uvod

Objavljivanje radova dio je istraživačkog procesa i znanstvene komunikacije. Proces istraživanja koje autor provodi i kojemu je krajnji cilj diseminacija može se opisati kao životni ciklus istraživanja (engl. *research lifecycle*) koji je sastavljen od sljedećih faza: razvijanje ideje, pisanje pregleda literature, istraživački proces i objava (Tenopir et al., 2011). Znanstvena komunikacija važan je dio šireg konteksta komunikacije (Garvey and Griffith, 1971), vrednovanja znanosti i kao takva dio je akademskog sustava nagrađivanja i vrednovanja autora u procesu njihovih diseminacijskih aktivnosti. Uspješnost visokoškolskih ustanova na akademskom tržištu vrednuje se različitim kriterijima ocjenjivanja i metodološkim pristupima kao što su Times Higher Education World University Rankings (THE, s. a.)² i SCImago Institutions Ranking (SIR, s. a.), koji sadrže kriterije koji su relevantni u okvirima ovog rada,³ a to je znanstvena produktivnost (lista THE) i broj radova (lista SIR) autora. Međunarodna rangiranja predstavljaju reputaciju sveučilišta na globalnom akademskom tržištu. Akademski kultura često je izložena kritikama u prethodnoj literaturi te se predlažu novi načini organizacije (Dill, 2012). Prethodno spomenuta rangiranja svakako je potrebno sagledati kritički jer postoje razlike u publikacijskim praksama i načinu znanstvene komunikacije u različitim područjima, a i poljima znanosti. Jedan od najpoznatijih teoretičara i istraživača donošenja odluka, Herbert Simon (1955, 2014), ističe da autori donose odluke o

---

² Adrese mrežnih mjesta o kojima je riječ u članku donose se u poglavlju Literatura, odjeljak Mrežna mjesta.

³ Znanstvena se produktivnost u rang-listama vrednuje različitim ponderima. Detaljnija analiza rang-lista i metodoloških pristupa ocjenjivanju ustanova prelazi okvire ovog rada.

objavljivanju u okviru vlastitih institucija, što dodatno ukazuje na potrebu proučavanja publikacijskih ponašanja autora u širem društvenom te užem disciplinarnom i institucijskom kontekstu.

Sustav znanosti u Republici Hrvatskoj određen je temeljnim pravnim aktima u čijem se djelokrugu nalazi i aspekt znanstvene produktivnosti (Zakon, 2022). Publikacijske prakse autora u Republici Hrvatskoj vrednuju se kao uvjeti za izbor u znanstvena zvanja, a propisuje ih Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (Nacionalno vijeće, s. a.). Pravilnici u Republici Hrvatskoj donose propisane minimalne uvjete za izbor u zvanja prema različitim područjima znanosti. Za društveno i humanističko područje znanosti, koje je važno u kontekstu ovog rada, vrijedi *Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja* (2017). U nekim institucijama također su važeći i razni institucijski pravilnici kojima su regulirani uvjeti za izbor na znanstvena radna mjesta, npr. pravilnici različitih instituta kao što je *Pravilnik o dodatnim uvjetima za izbor na znanstvena radna mjesta* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (2020).

U Republici Hrvatskoj uočava se manjak istraživanja o publikacijskom ponašanju i publikacijskim praksama te o motivaciji autora u akademskim ustanovama za objavljivanje. Prethodno objavljena literatura ne daje sveobuhvatne odgovore na pitanja koji su izazovi na koje autori nailaze u akademskom okruženju pri znanstveno-istraživačkom radu. Neki od izazova na koje autori nailaze sve je prisutnija „klima“ koja se u literaturi često naziva „objavi ili nestani“, a koja može uzrokovati percipirani pritisak autora za objavljivanje radova (Van Dalen, 2020). Kako bi se prepoznale informacijske potrebe znanstvenika, nužno je razumjeti postojeće akademsko okruženje u kojem djeluju (Niewiadomska, 2021).

Zbog potrebe upotpunjavanja nedostatka istraživanja publikacijskog ponašanja autora, svrha je ovog istraživanja pružiti uvid u publikacijske prakse autora iz društvenog i humanističkog područja u Republici Hrvatskoj koji pripadaju različitim akademskim zvanjima. Istražit će se i percipirani pritisak objavljivanja radova te motivi za objavljivanje publikacija.

2. Informacijsko ponašanje⁴ u kontekstu znanstvene komunikacije

Prethodne studije različitih aspekata informacijskog ponašanja autora, znanstvenika ili općenito radnog okruženja u kontekstu informacijskog ponašanja bavile su se uglavnom istraživanjem korištenja informacijskih izvora znanstvenika (cf. Leckie, Pettigrew and Sylvain, 1996; Vilar, 2014; Vilar, Južnič and Bartol, 2015; Byström, Ruthven and Heinström, 2016; Wellings, 2019) i traženja informacija (cf. Lacović, 2022). Istraživanja informacijskog ponašanja u akademskom

---

⁴ O informacijskom ponašanju (*Information behavior*) uputno je pročitati enciklopedijsku natuknicu M. Bates (2017).

radnom okruženju uglavnom su se bavila aspektima korištenja, čitanja (Late et al., 2019) te citiranja različitih vrsta publikacija i informacijskih izvora (Jamali et al., 2014), ali i ponašanja pri pisanju (engl. *writing behavior*) (Shehata, 2019) ili informacijskog ponašanja znanstvenika kroz njihov cijeli istraživački proces, od njihove informacijske potrebe do same objave publikacije (Niewiadomska, 2021). Nekoliko je radova koji su se usmjerili na različite aspekte informacijskog ponašanja (engl. *publishing behavior*) autora u procesu znanstvene komunikacije, kao što su diseminacijske aktivnosti i publikacijsko ponašanje u različitim kontekstima (Kepalienė, 2021; Mrva-Montoya and Luca, 2021; Shehata, 2019; Shehata and Eldakar, 2018; Shehata and Elglab, 2018).

Uz pojam 'informacijsko ponašanje' važan je i termin informacijske prakse, koji se, riječima autora Savolainena (2017), oslanja na važnost društvenih i kulturnih čimbenika i dijeljenje informacija, te su ta dva pojma često povezana. Informacijske prakse usmjeravaju se na proučavanje ljudi u različitim kontekstima, situacijama i različitim kulturološkim i društvenim utjecajima (Savolainen, 2007; McKenzie, 2003) te se definiraju kao prakse traženja, korištenja i diseminacije informacija u određenom društvenom okruženju. Talja i Hansen (2006) naglašavaju kako su informacijske prakse dio radnog okruženja. Za razumijevanje informacijskih praksi u autora vrlo je važna pripadnost autora određenoj domeni ili području (Hjørland and Albrechtsen, 1995).

Informacijsko ponašanje u kontekstu ovog rada promatra se kroz diseminacijske aktivnosti autora, tj. njihovo publikacijsko ponašanje, u kojem autori donose odluke kako dijele informacije u okviru svojih konkretnih publikacijskih praksi. Greifeneder i Schlebbe (2022) ističu kako se prema prethodnoj literaturi još uvijek uočava nedostatak istraživanja u području informacijskog ponašanja koji se odnosi na dijeljenje informacija (engl. *information sharing*), koje je temelj znanstvene komunikacije njezinih dionika. Dijeljenje informacija jedno je od glavnih aktivnosti autora u procesu znanstvene komunikacije.

Prema Borgman i Furner četiri vrste informacijskog ponašanja u znanstvenoj komunikaciji odnose se na autore i njihove povezane uloge:

1. autori koji donose odluke o temama, argumentima i žanrovima (engl. *writers*),
2. autori koji odlučuju koje će dokumente citirati (engl. *linkers, citers*),
3. autori koji odlučuju u kojem će časopisu ili kojem drugom informacijskom izvoru objaviti svoj rad (engl. *submitters*),
4. autori koji odlučuju o koautorima ili institucijama s kojima će surađivati (engl. *collaborators*) (Borgman and Furner, 2002: 6; Borgman, 2010: 69)

Uloge autora u ovom će se radu razumijevati kao njihovo ponašanje pri objavljivanju radova tj. publikacijsko ponašanje.

U teorijskim radovima o informacijskom ponašanju autora uočava se međutim nedostatak istraživanja koja se bave sličnostima i razlikama vezanim za navike i ponašanja autora/znanstvenika (ACRL, 2019)⁵ iz društvenog i humanističkog područja znanosti u znanstvenoj komunikaciji. Prema definiciji Američkog udruženja za visokoškolske knjižnice (ACRL) znanstvena komunikacija opisuje se kao „sustav u kojem se istraživanja i publikacije stvaraju, vrednuju s ciljem ostvarivanja kvalitete, diseminiraju znanstvenoj zajednici te čuvaju za daljnje korištenje“ (ACRL, 2019). Borgman (2010: 48), oslanjajući se na definiciju Garveya i Griffitha (1967), definira znanstvenu komunikaciju u širem smislu, kao „formalne i neformalne aktivnosti povezane s korištenjem i diseminacijom rezultata“. Uloga autora u znanstvenoj komunikaciji kao pisca publikacija smatra se jednom od najvažnijih (ibid.: 69).

Autori su u središtu znanstvenog nakladničkog okruženja, što dovodi do potrebe za novim saznanjima o njihovu informacijskom ponašanju i praksama unutar radnog okruženja u kojem djeluju, a koje se neprestano mijenja. Prethodna istraživanja i teoretičari koji opisuju i analiziraju različite publikacijske prakse autora u znanstvenoj komunikaciji i nakladništvu naglašavaju promjene u akademskom nakladništvu knjiga, kompetitivnost u akademskom okruženju (Hyland, 2015: 17; Thompson, 2012), kao i pritisak za objavljivanje zbog različitih nacionalnih pravilnika u akademskom okruženju (Mrva-Montoya, 2021; Fitzpatrick, 2011; Hyland, 2015). Znanstvena komunikacija predstavlja okruženje koje se mijenja sukladno promjenama u istraživačkom prostoru (ACRL, 2019). Publikacijske prakse autora i s njima povezani obrasci objavljivanja pod utjecajem su znanstvenog okruženja u kojem autori djeluju.

Navedene uloge autora u ovom se radu razumijevaju kao ponašanje autora pri objavljivanju radova, tj. kao publikacijsko ponašanje. Publikacijske prakse autora u okviru ovog rada odnose se na navike i ponašanja autora prilikom njihovih publikacijskih aktivnosti, tj. objavljivanja i diseminacije različitih vrsta publikacija putem formalnih kanala komunikacije u radnom okruženju. Naglasak je pritom na aspektu informacijskog ponašanja autorâ koji je vezan za njihove informacijske potrebe za diseminacijom, tj. njihovo publikacijsko ponašanje i publikacijskim praksama povezanim s njim u kontekstu akademskoga okruženja u kojemu djeluju. Navedeno naglašava Niewiadomska (2021) koja ističe da znanstvenici prilagođavaju svoje informacijsko ponašanje u skladu s trenutnim okolnostima u kojima se nalaze i potrebama koje imaju.

---

⁵ U ovom radu pojam autor, znanstvenik i istraživač koriste kao istoznačnice.

2.1. Informacijske potrebe autora⁶

Paisley (1968), koji je bio jedan od začetnika istraživanja usmjerenih prema korisniku, ističe svoj model koji se može promatrati kroz prizmu znanstvene komunikacije jer mu je u središtu znanstvenik koji djeluje u različitim kontekstima. Ti različiti konteksti u kojima znanstvenici djeluju jesu: društvo i kultura, politički sustav, područje znanosti, kolege, radno okruženje, formalna organizacija te osobne odlike kao što su motivacija i kognitivne odlike. Paisleyev model i isticanje različitih vrsta konteksta nije u potpunosti istražen na način kojim bi se moglo objasniti relacije između informacijskih potreba i ponašanja znanstvenika i konteksta u kojem djeluju (Vilar, 2014: 20), ali predstavlja dobar pregled različitih utjecaja prema kojima znanstvenici djeluju u okviru svog posla.

Navedeno se može promatrati kao okruženje znanstvenika i njihove uloge unutar različitih konteksta u kojima djeluju kako bi uspješno obavili svoj posao (Nicholas and Herman, 2010; Herman, 2005), a u ovom se radu misli na radno okruženje autora. Potrebe istraživača, prema Mabe (2012: 415), ovise o njihovoj ulozi u znanstvenoj komunikaciji. Potrebe su autora sljedeće: da imaju prvenstvo i sigurnost u objavljivanju, da uvjere čitatelja da su rezultati njihova istraživanja nastali provođenjem znanstvene metode, da ih kolege prihvaćaju, da mu rezultati istraživanja dođu do prave publike, da dobiju priznanje za svoj rad te da su im istraživanja trajno pohranjena. Prethodna istraživanja informacijskih potreba znanstvenika opisuju različite istraživačke probleme u tom području. Jedan od primjera istraživanja informacijskih potreba istraživača iz društvenog i humanističkog područja znanosti doktorski je rad *The information needs of contemporary researchers* (Herman, 2005), u kojemu je primijenjen analitički okvir istraživanja informacijskih potreba autora Davida Nicholasa pri istraživanju potreba znanstvenika. Nicholas i Herman (2010: 20–21) naglašavaju kako informacijske potrebe ljudi uglavnom proizlaze iz nekog problema, poteškoće ili pritiska, tj. potrebe da se zadovolji neka od triju osnovnih ljudskih potreba: fiziološka, psihološka i/ili kognitivna potreba. Kognitivne potrebe u ovom smislu znače potrebu za planiranjem i učenjem novih vještina. Zanimljivo istraživanje u kontekstu informacijskih potreba znanstvenika ponudila je Fitzgerald (2020), čiji pristup polazi od motivacija znanstvenika, s ciljem pronalaska čimbenika koji utječu na informacijske potrebe te korisničke skupine, oslanjajući se na Wilsonovo poimanje, odnosno model informacijskih potreba (Wilson, 1981). Informacijske su potrebe znanstvenika, prema autorici, nužne jer je kontekst u kojem oni djeluju specifičan i nije ga moguće generalizirati na općenitoj razini kao za ostale korisničke skupine. Moti-

---

⁶ Informacijske potrebe predmet su brojnih istraživanja u informacijskim znanostima i srodnim poljima. Članak Indire Kasapović, objavljen u Vjesniku bibliotekara Hrvatske, 65, 1: 33–57, nudi još jedan uvid u znanstvenu literaturu o ljudskom informacijskom ponašanju. U ovom će se radu pregled istraživanja informacijskih potreba promatrati samo u kontekstu autora/znanstvenika i okruženja u kojem djeluju.

vacije autora proizlaze, između ostaloga, iz potrebe da se ojača područje znanosti u kojem autori djeluju, zbog osobnih preferencija te zbog objavljivanja kako bi napredovali u karijeri (Fitzgerald, 2020).

Uz područje znanosti u kojem autori djeluju (Kling and McKim, 2000), njihove su informacijske potrebe specifične te ovise i o drugim čimbenicima, kao što su akademski status, organizacijsko i radno okruženje u kojem autori djeluju te očekivanjima o publikacijskim aktivnostima (Nel and Fourie, 2016). Donošenje odluka autora o publikacijskim aktivnostima rezultat je različitih čimbenika te informacijskih potreba autora u akademskom okruženju u kojem djeluju.

Prethodno spomenuta istraživanja i radovi teoretičara koji su se bavili informacijskim potrebama pokazuju kako se one mogu promatrati kroz razne kontekste, situacije, specifične radne uloge i pripadnost određenom znanstvenom području (Paisley, 1968; Wilson, 2022: 35), djelokrugu, motivaciji, profesionalnoj orijentaciji kojoj pripada te individualnim odlikama (Crawford, 1978; Borgman and Furner, 2002; Borgman, 2010).

Informacijske potrebe autora imaju ključnu ulogu u formiranju njihovih publikacijskih praksi i diseminaciji u okviru njihova publikacijskog ponašanja. U kontekstu ovog rada, informacijske potrebe autora promatraju se u istom smislu koji je ponudila Fitzgerald (2020), jer se one odnose na potrebe koje autori imaju zbog prirode akademskog posla koji obavljaju. Potrebe autora u ovom se radu odnose se na potrebe za objavljivanje zbog napretka u karijeri i drugih razloga.

2.2. Publikacijske prakse autora

Način na koji će izgledati produkcija nekog znanstvenog područja i polja uvelike ovisi o navikama i ponašanjima autora koji diseminiraju svoje radove u znanstvenom okruženju putem različitih formalnih i neformalnih kanala komunikacije. Spomenuti institucijski kontekst i nacionalni pravilnici koji propisuju uvjete za izbore u zvanja utječu na publikacijske prakse autora, što posljedično utječe na obrasce objavljivanja.

Kako je i predviđeno prema starijim bibliometrijskim istraživanjima (De Solla Price, 1963), neprekidno se povećava broj znanstvenih publikacija (Johnson, Watkinson, and Mabe, 2018: 5). Porast publikacija u akademskom nakladništvu rezultat je kvantifikacije rezultata istraživanja, komercijalizacije i akademske kulture koja, između ostalih čimbenika, mjeri produktivnost znanstvenika i kvantitativnim metrikama koji su preduvjet za napredovanje u akademskoj zajednici (Hyland, 2015: 16). Rezultati istraživanja čimbenika vrednovanja na Sveučilištima u Europi koje je provelo Europsko udruženje sveučilišta (engl. *European University Association – EUA*) pokazali su kako je na većini sveučilišta najvažnija akademska aktivnost objavljivanje publikacija. Do sličnog zaključka dolaze i Saenen i

suradnici (2019), koji objavljuvanje publikacija ističu kao jedan od najznačajnijih kriterija i za rangiranja sveučilišta.

Nekoliko je inicijativa koje provode istraživanja o publikacijskom ponašanju autora u akademskom okruženju. Jedna je od njih *Ithaka S+R* (s. a.), koja provodi i istraživanja o publikacijskim aktivnostima autora iz različitih područja znanosti.⁷ *Ithaka*-istraživanja (Blankstein, 2022; Blankstein and Wolff-Eisenberg, 2019) pokazuju da autori najviše objavljuju u recenziranim časopisima, zbornicima konferencija i znanstvenim monografijama, što potvrđuju i druga istraživanja (Chang and Su, 2022). U izvještaju JISC-a (engl. *Research Information Network / Joint Information Systems Committee*) prikazani su rezultati istraživanja publikacijskog i diseminacijskog ponašanja autora u Velikoj Britaniji, percipirani utjecaj vrednovanja istraživanja na autore te motivacija autora za objavljuvanje (Fry et al., 2009).

Prethodna istraživanja publikacijskog ponašanja i publikacijskih praksi usmjerila su se na različite kontekste kao što su publikacijsko ponašanje autora i otvoreni pristup (Kepalienė, 2021), traženje informacija (Jamali, 2008), publikacijske prakse autora u odnosu na percepciju nacionalnih pravilnika za napredovanje (Niles et al., 2020) i slično. Navedeni čimbenici dio su i pravilnika za napredovanje u viša zvanja, koji su se pokazali važnima za publikacijske prakse autora (Blankstein, 2022; Blankstein and Wolff-Eisenberg, 2019). Jedan od čimbenika koji utječu na različite publikacijske prakse među autorima jest i pripadnost različitom području znanosti (Late, 2014). Kad govorimo o publikacijskim praksama autora iz društvenog i humanističkog područja, ne mogu se zanemariti različitosti, kao i specifičnosti područja, ali i znanstvenih polja unutar navedenih disciplina. Nekoliko je zanimljivih istraživanja čiji je cilj bila usporedba autora iz društvenih i humanističkih znanosti, a odnose se na objavljuvanje u tzv. predatorskim časopisima (Shehata and Elgllab, 2018), istraživanja informacijskih potreba (Herman, 2005), publikacijske navike, ponašanja i percepcije autora (Mrva-Montoya, Luca and Boateng, 2019) te publikacijske prakse i ponašanja u znanstvenoj komunikaciji (Shehata, 2019).

U provedenim istraživanjima publikacijskih praksi naglašena je također važnost akademskog zvanja. U nekim su istraživanjima rezultati pokazali kako mladi znanstvenici posebno ističu važnost tradicionalnih bibliometrijskih pokazatelja i citiranost kao ključna obilježja časopisa (Niles et al., 2020; Nicholas et al., 2020; 2017). Očekivano, ispitanici koji su u višim akademskim zvanjima imaju i veću znanstvenu produktivnost (Van Dalen and Henkens, 2012).

Može se zaključiti kako su prethodna istraživanja ukazala na kompleksnost publikacijskih praksi autora koji imaju različite potrebe i razloge za objavljuvanje. U ovom radu ispituje se jedan aspekt informacijskog ponašanja autora, onaj vezan za njihove diseminacijske aktivnosti i dijeljenje informacija u okviru njihovih publikacijskih praksi.

⁷ *Ithaka* inicijativa poznata kao „*Ithaka S + R of High Education Series*“ provodi različita istraživanja u visokoškolskom kontekstu u Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama.

2.3. Motivi za objavljivanje radova autora

Norme i pravila dio su znanstvene komunikacije (Garvey, 1979). Definicije normi oduvijek su bile uključene u kontekst znanstvene komunikacije, a posebno važno mjesto zauzimale su u akademskom kontekstu (Braxton, 2010). Norme su također važna varijabla u teoriji planiranog ponašanja, koja se primjenjuje pri istraživanjima razumijevanja ljudskog ponašanja (Ajzen, 1991). Glavna varijabla u teoriji planiranog ponašanja namjera je da se izvrši određeno ponašanje. Na namjeru ponašanja utječu tri čimbenika: stav prema ponašanju, subjektivne norme i percipirana bihevioralna kontrola ponašanja. Subjektivne se norme u teoriji planiranog ponašanja određuju kao socijalni pritisak, pri čemu važnu ulogu ima upravo motivacija pojedinca da njegovo ponašanje bude u skladu s mišljenjima drugih ljudi (Ajzen, 1991). Različiti su autori u prethodnim istraživanjima koristili varijablu norme za istraživanja različitih aspekata u znanstvenoj komunikaciji (Macevičiūtė and Kepalienė, 2022; Moksness and Olsen, 2017; Klobas and Clyde, 2010). Klobas je u svom istraživanju potvrdio značajan utjecaj institucijskih normi na navike objavljivanja autora u višim akademskim zvanjima, dok na autore u nižim akademskim zvanjima najveći utjecaj imaju kolege i suradnici (Klobas and Clyde, 2010). Moksness i Olsen (2017) podjelu normi preuzimaju od Cialdina (Cialdini, Kallgren and Reno, 1991) te ih dijele na preskriptivne ili propisujuće norme (engl. *injunctive norms*) te deskriptivne ili običajne norme. Preskriptivne ili propisujuće norme predstavljaju normativna uvjerenja o tome što drugi koji su nam važni misle da bismo trebali napraviti, odnosno odražavaju motivaciju da se naše ponašanje uskladi s drugima. Preskriptivne se norme u kontekstu ovog rada odnose na percipirani institucijski i društveni pritisak za objavljivanje radova.

Razlozi za objavljivanje radova, prema predstavljenoj literaturi, razni su, a jedna od mogućih podjela jest ona na ekstrinzične i intrinzične motive (Lambovska and Yordanov, 2020; Hangel and Schmidt-Pfister, 2017). Neki od ekstrinzičnih motiva autora za objavljivanje radova jesu nužnost objavljivanja projektnih rezultata, mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata, smanjenje pritiska za objavljivanje, suradnja, natjecanje, priznanje okoline i prestiž, napredovanje, neovisnost, povećanje plaće, upoznavanje javnosti s rezultatima vlastitog rada. Pojedina istraživanja opisuju intrinzične motive autora za objavljivanje radova, kao što su doprinos napretku znanosti, uživanje u istraživanju i pisanju, prihvaćanje novih znanstvenih izazova, afirmacija kao samostalnog znanstvenika, prikupljanje bodova za sljedeće napredovanje (Lambovska and Yordanov, 2020; Fitzgerald, 2020; Hangel and Schmidt-Pfister, 2017). Prema dosadašnjim istraživanjima, jedan od razloga za objavljivanje radova i rezultata vlastitih istraživanja predstavlja društveno priznanje okoline i kolega (Hangel and Schmidt-Pfister, 2017; Garvey, 1979). Rezultati istraživanja o motivacijama autora za objavljivanje radova pokazali su da su najveći motivi objavljivanja radova diseminacija radova, napredak u karijeri i buduća financiranja (Mabe and Amin, 2002). Diseminacija se pokazala

najvažnijim razlogom za objavljivanje i u nekim kasnijim radovima istog autora (Mulligan and Mabe, 2011). Važnost napretka u karijeri i financiranje kao motive za objavljivanje radova među autorima iz različitih područja znanosti potvrđuju i rezultati istraživanja Udruženja znanstvenih izdavača (*International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers – STM*) (Johnson, Watkinson and Mabe, 2018), pri čemu se ističe ključna uloga napredovanja u karijeri kao važan motivacijski čimbenik za autore kada je riječ o objavljivanju radova. Težnja za napredovanjem u karijeri naglašava povezanost između osobnih ambicija, institucionalnih pritisaka i društvenih očekivanja unutar znanstvene zajednice. Objavljivanje radova utječe na znanstvenu produkciju, dok na institucionalnoj razini veća znanstvena produktivnost doprinosi rangiranju akademskih institucija. U tom smislu važno je saznati koji su motivi autora za objavljivanje radova kako bi se dobio uvid u njihovo publikacijsko ponašanje, posebice u kontekstu nacionalnih pravilnika i uvjeta za napredovanja u viša zvanja.

2.4. Percipirani pritisak za objavljivanje

Pritisak za objavljivanje radova pojavljuje se upotrebom pojma *publish or perish*, tj. „objavi ili nestani“ (Van Dalen, 2020). Eugene Garfield (1996) navodi spominjanje tog koncepta još kod Marshalla McLuhana 1951. godine, koji ga je smatrao motom modernog sveučilišta.⁸ Koncept „objavi ili nestani“ vezan je za pritisak za objavljivanje koji se u akademskom kontekstu spominje i 1960-ih godina u radu sociologa Logana Wilsona (Wilson, 1942: 197), ali i drugih autora iz područja sociologije znanosti koji taj koncept povezuju s normama i različitim institucijskim pravilima. Jedan je od njih sociolog Robert Merton, koji pojam normativne strukture zajedništva preuzima od Marxova poimanja „svakome prema potrebama i sposobnostima“. Prema Mertonu, to predstavlja uobičajenu praksu u znanstvenoj komunikaciji koja se očituje u priznanju kolega i okoline uslijed objavljivanja i citiranja znanstvenih radova te u sustavu nagrađivanja (Merton, 1973; Merton, 1968). Slično stajalište kao i ranije spomenuti teoretičari i istraživači sociologije znanosti ima i Bourdieu (1988), koji govori o tome da autori pri objavljivanju za cilj imaju priznanje okoline u kojoj djeluju.

Pritisak za objavljivanje usko je vezan s publikacijskim praksama autora u akademskom okruženju jer nacionalni i drugi pravilnici izravno utječu na publikacijsko ponašanje autora, njihove publikacijske prakse i odabir publikacijskih izvora u kojima planiraju objaviti svoj rad (Niles et al., 2020). Uz navedeno priznanje okoline, pritisak za objavljivanje povezan je s napredovanjima u zvanjima koja se uglavnom vrednuju brojem članaka u časopisima, koji prema nacionalnim

---

⁸ Prema Garfieldu (1996), u pismu književniku Ezra Poundu, Marshall McLuhan 1951. godine navodi “‘Publish or Perish’ is the beanery motto”. Riječju ‘beanery’, koju je koristio i Pound, McLuhan označava sveučilišta.

pravilnicima i ovisno o području znanosti imaju razne odlike koje se temelje na kvantitativnim pokazateljima. Neki od njih jesu čimbenik utjecaja časopisa, prisutnost u određenim bazama podataka, broj objavljenih publikacija i slično. Prethodna su istraživanja pokazala kako ispitanici osjećaju pritisak za objavljivanje (Van Dalen, 2020; Van Dalen and Henkens, 2012). U literaturi se ističu i pozitivne strane takvog sustava nagrađivanja znanstvenika koji se odnosi na kvantitativne pokazatelje jer im omogućuje napredovanje (Van Dalen and Henkens, 2012; Moosa, 2018: 5). Još se u starijim radovima (Tenopir, 1995: 575) ističu motivacijski čimbenici autora u kontekstu znanstvene komunikacije: priznanje zbog napredovanja u karijeri i povećanje primanja te doprinos korpusu znanja u svom području i priznanje među kolegama.

Nakladništvo u kontekstu dionika akademskog okruženja opisao je još i Pierre Bourdieu u svojoj knjizi *Homo Academicus* (Bourdieu, 1988), u kojoj se posebno osvrnuo na znanstvenike iz društvenih i humanističkih znanosti. Iako su fokusirana istraživanja publikacijskih praksi autora iz društvenog i humanističkog područja znanosti rijetka, neka su se istraživanja bavila sličnostima i razlikama tih dviju disciplina i različitih aktivnosti unutar svake od njih (Rowlands and Wright, 2021; Mrva-Montoya and Luca, 2021; Haven et al., 2019; Herman, 2005). Herman (2005) naglašava pritisak okoline autora za objavljivanje i promjene koje se događaju u akademskom kontekstu zbog sve većih zahtjeva za brzom znanstvenom produkcijom. Mrva-Montoya i Luca (2021) proveli su intervju na uzorku autora iz društvenih i humanističkih znanosti u Australiji s ciljem razumijevanja kako metrike vrednovanja istraživanja i institucijska rangiranja utječu na publikacijska ponašanja.

Prethodna istraživanja publikacijskog pritiska u odnosu na akademski status autora uglavnom su se usmjerila na istraživanje autora u ranoj fazi akademske karijere (engl. *early career researchers*). Većina istraživanja te skupine provedena je u sklopu istraživačkih projekata CIBER (s. a.). Istraživači uključeni u ispitivanje navika i ponašanje autora u ranoj fazi akademske karijere različitim metodološkim pristupima i longitudinalnim istraživanjima prate navike objavljivanja i različite utjecaje na razvoj autora, počevši od njihove rane faze u akademskoj karijeri do njihova napredovanja na akademskoj ljestvici, kada steknu znanstvena zvanja (engl. *tenure positions*). Prethodni radovi usmjerili su se, između ostalih čimbenika koji utječu na ponašanje autora u ranoj fazi akademske karijere, i na to u kojoj mjeri publikacijski pritisak utječe na njih (Rowlands and Wright, 2021; Niles et al., 2020; Haven et al., 2019). Iz dosadašnjih se istraživanja može zaključiti kako pritisak za objavljivanje utječe na publikacijske prakse autora i kreira obrasce objavljivanja i publikacijske prakse autora u lokalnom i širem akademskom okruženju.

3. Metodologija istraživanja

3.1. Cilj istraživanja

Primarni cilj ovog istraživanja jest ispitati publikacijske prakse autora iz društvenog i humanističkog područja i različitog akademskog statusa u Republici Hrvatskoj te povezanost publikacijskih praksi s pritiskom za objavljivanje. Također su ispitane razlike u motivaciji za objavljivanje kod autora iz društvenog i humanističkog područja i u različitom akademskom statusu. Kako bi se ispunila svrha istraživanja, a to je dobiti uvid u publikacijsko ponašanje autora, ispitale su se sličnosti i razlike između podijeljenih skupina autora koji su u fokusu istraživanja. Uzorak je obuhvatio autore iz društvenog i humanističkog područja, podijeljenih prema statusu kojeg su stekli u svojoj karijeri jer su publikacijsko ponašanje i publikacijske prakse autora u različitim akademskim zvanjima povezane s njim nedovoljno istraženi u akademskom kontekstu u Republici Hrvatskoj, posebice s obzirom na podatak da je u Republici Hrvatskoj najviše studija i ustanova iz društvenog područja, dok je prema dostupnim podacima humanističko područje na trećem mjestu (MZO, s. a.; CroRIS, s.a.). Također su istraživanja autora u različitim akademskim statusima u našem istraživačkom prostoru rijetka te se pokazala potreba za istraživanjem publikacijskog ponašanja autora koji su u različitim statusima svoje znanstvene karijere.

3.2. Istraživačka pitanja

Istraživačka pitanja postavljena u ovom radu jesu:

1. Koje su publikacijske prakse autora od 2019. do 2021. godine u Republici Hrvatskoj te postoje li razlike između njih prema znanstvenom području i akademskom statusu?
2. Koji su razlozi objavljivanja radova u odnosu na pripadnost autora znanstvenom području i akademskom statusu?
3. Postoji li povezanost između publikacijskih praksi autora i pritiska za objavljivanje prema znanstvenom području i akademskom statusu?

3.3. Uzorak istraživanja

Osnovu provedenog istraživanja činio je sveobuhvatan uzorak autora iz društvenog i humanističkog područja znanosti u Republici Hrvatskoj koji pripadaju različitom akademskom statusu. Popis znanstvenika prikupljen je na temelju podataka sa stranica Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO, s. a.) i različitih znanstvenih i obrazovnih ustanova. Autori iz uzorka zaposlenici su ili vanjski suradnici na sljedećim vrstama ustanova u Republici Hrvatskoj: devet javnih sveučilišta, 21 fakultet, 13 javnih instituta, jedna visoka škola, jedna ustanova koja pripada skupini ostalih znanstveno-istraživačkih pravnih osoba te jedna ustanova

od posebnog značaja. Kriterij odabira ustanova i njihovih zaposlenika i vanjskih suradnika bio je da pripadaju društvenom ili humanističkom području znanosti. Upitnik je poslan na ukupno 4053 e-mail adrese koje su bile dostupne na mrežnim stranicama ustanova. Cjeloviti upitnik ispunilo je ukupno 319 ispitanika iz društvenog i 292 ispitanika iz humanističkog područja u Republici Hrvatskoj u različitim akademskim zvanjima.

Podjela ispitanika prema području znanosti klasificirana je prema *Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama: Klasifikacija znanstvenih i umjetničkih područja i polja* (Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima i granama, 2009). Podjela ispitanika prema statusu klasificirana je prema *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* (2003).⁹ Ispitanici su u uzorku podijeljeni na viši i niži akademski status. U viši akademski status uvršteni su svi ispitanici koji su u znanstveno-nastavnim i znanstvenim zvanjima, a u niži akademski status ispitanici koji su u nastavnim, suradničkim i stručnim zvanjima. Upitnik je ispunilo ukupno 286 autora nižeg akademskog statusa i 325 autora višeg akademskog statusa. Društveno i humanističko područje znanosti često se međusobno uspoređuju. Također, istraživanja autora u različitim akademskim statusima u našem istraživačkom prostoru rijetka su te se pokazala potreba za istraživanjem publikacijskog ponašanja autora koji su u različitim statusima svoje znanstvene karijere.

3.4. Istraživačka metoda i tijek istraživanja

Istraživanje je provedeno od srpnja do rujna 2021. godine metodom anketiranja. Anketnom upitniku pristupilo je 319 ispitanika iz društvenog i 292 ispitanika iz humanističkog područja znanosti u Republici Hrvatskoj u različitim akademskim zvanjima. Upitnik je izrađen u softveru Psytoolkit (s. a.), koji je besplatan za korištenje, a namijenjen je za izradu i provođenje kognitivnih psiholoških eksperimenata i upitnika. Ispitanici su ispunili upitnik koji je distribuiran elektronskom poštom na adrese autora iz društvenog i humanističkog područja znanosti. Ispitane su publikacijske prakse ispitanika s obzirom na navike i prakse pri objavljivanju radova. Anketni upitnik sadržavao je pitanje o približnom broju i vrstama radova objavljenim od 2019. do 2021. godine. Vrste radova obuhvaćene u anketnom upitniku jesu: autorske knjige, uredničke knjige, poglavlja u knjigama, radovi u časopisima i radovi u zbornicima skupova. Ispitana je i motivacija autora za objavljivanje radova, tj. razlozi zbog kojih autori objavljuju radove. U daljnjoj analizi motivacije za objavljivanje radova podijeljeni su na intrinzične i ekstrinzične razloge. Također je ispitan percipirani pritisak za objavljivanje radova kako bi se stekli uvjeti za napredovanje. U obradi i analizi prikupljenih podataka iz upitnika korišten je statistički program Jamovi (s. a.). Korištene su deskriptivne i inferencijalne statističke metode. Za ispitivanje publikacijskih praksi korištene su

---

⁹ U trenutku provođenja ovog istraživanja na snazi je bio ranije spomenuti Zakon. Trenutno je važeća verzija: Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (2022).

metode deskriptivne statistike te Mann-Whitneyjev U-test za ispitivanje razlika u obrascima objavljivanja s obzirom na vrste i broj objavljenih publikacija autora. Isti su se testovi primijenili u ispitivanju razlika u motivima objavljivanja radova autora. Povezanost pritiska za objavljivanje s publikacijskim praksama ispitana je korelacijskom analizom (Spearmanova rang korelacija).

3.5. Rezultati istraživanja i rasprava

3.5.1. Publikacijske prakse ispitanika iz društvenog i humanističkog područja i različitog akademskog statusa

U okviru prvog istraživačkog pitanja analizirano je kakve su publikacijske prakse autora iz društvenog i humanističkog područja i u različitom akademskom statusu.

Tablica 1 prikazuje razlike u publikacijskim praksama između ispitanika iz društvenog i humanističkog područja. Prikazane su vrste publikacija koje su ispitanici objavljivali od 2019. do 2021. godine, s obzirom na područje znanosti. Rezultati istraživanja pokazali su da postoje statistički značajne razlike ($p < 0,001$) između ispitanika iz društvenog i humanističkog područja s obzirom na sve navedene vrste radova koje su objavili u navedenom razdoblju. Ispitanici iz humanističkog područja objavili su u prosjeku više knjiga od ispitanika iz društvenog područja u navedenom razdoblju. Također ispitanici iz humanističkog područja više objavljuju uredničke knjige te poglavlja u knjigama od ispitanika iz društvenog područja. Ispitanici iz društvenog područja znanosti objavljuju više radova u časopisima i zbornicima skupova od svojih kolega iz humanističkog područja.

Tablica 1. Vrsta i broj publikacija s obzirom na područje znanosti ispitanika

Vrste publikacija	Pod	M	SD	Med	IQR	U	p
Autorske knjige	H	0,505	1,02	0	1		
	D	0,288	0,76	0	0	39307	< 0,001
Uredničke knjige	H	0,553	1,06	0	1		
	D	0,298	0,80	0	0	39929	< 0,001
Poglavlja u knjigama	H	1,345	2,51	1	2		
	D	1,266	2,84	0	2	42548	0,04
Radovi u časopisima	H	3,078	4,43	2	2		
	D	4,094	7,04	3	4	41060	0,009
Radovi u zbornicima skupova	H	1,901	2,7	1	2		
	D	2,705	5,68	2	3	42358	0,041

*D – društveno područje; H – humanističko područje; M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija; U – Mann-Whitneyjev U-test

Prethodna istraživanja publikacijskih praksi i različitih obrazaca objavljivanja uglavnom su se bavila istraživanjem autora neovisno o području znanosti te se samo manji broj njih usmjerio na izravne usporedbe autora iz društvenog i humanističkog područja. Neka su se istraživanja bavila publikacijskim praksama autora, posebice ispitivanjem produktivnosti autora u određenom razdoblju (Niles et al., 2020). Što se tiče vrsta objavljenih publikacija, prethodna istraživanja (Chang and Su, 2022) pokazuju da je objavljivanje u znanstvenom časopisu najčešći oblik publiciranja autora iz društvenog i humanističkog područja, nakon čega slijede poglavlja u knjigama, knjige (monografije) i radovi u zbornicima konferencija. Istraživanja koje je provela Ithaka (Blankstein, 2022; Blankstein and Wolff-Eisenberg, 2019) pokazuju kako se u svim područjima, pa tako i u društvenom i humanističkom području, najviše objavljuje u znanstvenim časopisima, zbornicima konferencija i knjigama. Slične rezultate pokazuju i nešto starija istraživanja autora u Velikoj Britaniji (Fry et al., 2009), koja su pokazala kako je znanstveni časopis najvažniji autorima u svim područjima, dok su monografije također važne, ponajviše autorima iz društvenog i humanističkog područja. Rezultati ovog istraživanja pokazuju kako ispitanici iz humanističkog područja objavljuju više monografija od ispitanika u društvenom području što je očito posljedica naglaska na monografijama kao jednom od važnih uvjeta za izbor u viša zvanja u humanističkom području.

Tablica 2 prikazuje razlike u publikacijskim praksama među ispitanicima u različitom akademskom statusu. Prikazane su vrste publikacija koje su ispitanici objavljivali od 2019. do 2021. godine, s obzirom na pripadnost višem ili nižem akademskom statusu. Rezultati istraživanja pokazali su kako ispitanici višeg akademskog statusa objavljuju više od ispitanika nižeg akademskog statusa sve vrste publikacija.

Tablica 2. Vrsta i broj publikacija s obzirom na akademski status ispitanika

Vrste publikacija	S	M	SD	Med	IQR	U	p
Autorske knjige	N	0,213	0,65	0	1		
	V	0,552	1,04	0	0	36602	<0,001
Uredničke knjige	N	0,154	0,61	0	1		
	V	0,663	1,11	0	0	32557	<0,001
Poglavlja u knjigama	N	0,584	1,87	1	2		
	V	1,936	3,11	0	1	25842	<0,001
Radovi u časopisima	N	2,196	3,09	3	3		
	V	4,893	7,44	1	2	28305	<0,001
Radovi u zbornicima skupova	N	1,661	2,16	2	3		
	V	2,929	5,82	1	2	39334	<0,001

*N = Autori u nižem akademskom statusu = 286; Autori u višem akademskom statusu = 325; S – akademski status; M – aritmetička sredina; SD – standardna devijacija; U – Mann-Whitneyjev U-test

Takvi su rezultati u skladu s prethodnim istraživanjima koja pokazuju kako autori višeg akademskog statusa objavljuju više od svojih kolega koji još nisu stekli viša zvanja (Van Dalen and Henkens, 2012). Prethodna istraživanja koja su se bavila analizom obrazaca objavljivanja autora pokazala su kako su autorima nižeg akademskog statusa važniji bibliometrijski pokazatelji časopisa, kao što je čimbenik utjecaja časopisa (Niles et al., 2020; Nicholas et al., 2017, 2020). Prema Nicholasu i suradnicima, autori iz društvenog područja u nižem akademskom statusu pod utjecajem klime „objavi ili nestani“ najviše objavljuju u časopisima koji se vrednuju nacionalnim pravilnicima i koji imaju visok čimbenik utjecaja. Iz prethodnih se istraživanja može zaključiti kako su obrasci objavljivanja i publikacijske prakse autora pod utjecajem okruženja u kojem autori djeluju, što pokazuju i neka prethodna istraživanja (Mrva-Montoya and Luca, 2021; Nel and Fourie, 2016). Zahtjevi koji se stavljaju pred autore pri objavljivanju radova utječu na publikacijske prakse zbog nacionalnih i institucijskih pravilnika za izbore u viša zvanja. Može se pretpostaviti da zato postoje razlike u obrascima objavljivanja ispitanika iz društvenog i humanističkog područja jer su znanstveni časopisi, iako su bitni za izbor u viša zvanja u oba analizirana područja, nešto izraženija vrsta publikacije kod ispitanika iz društvenog područja.

3.5.2. Razlozi za objavljivanje radova ispitanika iz društvenog i humanističkog područja i različit akademski status

U okviru drugoga istraživačkog pitanja istražilo se koji su razlozi za objavljivanje radova u odnosu na pripadnost ispitanika području znanosti i akademskom statusu. Ekstrinzični razlozi zbog kojih ispitanici objavljuju radove koji su ponuđeni ispitanicima u upitniku bili su: suradnik sam na projektu u sklopu kojeg se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja, objavljivanjem radova povećat će se mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata, želim javnost upoznati s rezultatima vlastitog rada, povećat će mi se plaća te prikupljam bodove za sljedeće napredovanje. Intrinzični razlozi ispitanika za objavljivanje radova ponuđeni ispitanicima u upitniku glasili su: doprinos napretku znanosti, uživanje u istraživanju i pisanju, prihvaćanje novih izazova te želja za afirmacijom kao samostalnog znanstvenika.

U tablici 3 prikazane su razlike u razlozima objavljivanja radova u odnosu na pripadnost ispitanika u društvenom i humanističkom području. Razlike nisu velike, ali u prosjeku nekoliko razlika u motivima za objavljivanje dolazi do izražaja. Mogu se izdvojiti dva intrinzična razloga: prihvaćanje novih znanstvenih izazova i uživanje u istraživanju i pisanju. Ti su razlozi u prosjeku nešto izraženiji kod ispitanika u humanističkom području, iako su razlike male. Kod ispitanika u društvenom području u prosjeku su nešto više zastupljeni ekstrinzični razlozi: prikupljanje bodova za buduće napredovanje, objavljivanje zbog financiranja budućih istraživanja i projekata, nužnost objave rezultata istraživanja zbog sudjelovanja u

projektu i povećanje plaće. Ispitanicima u obama područjima podjednako je važna afirmacija kao samostalnog znanstvenika, upoznavanje javnosti s rezultatima vlastitog rada i pridonosenje napretku znanosti te želja da javnost upoznaju s rezultatima vlastitog rada.

Tablica 3. Razlike u razlozima za objavljivanje radova između ispitanika u društvenom i humanističkom području

Razlozi objavljivanja radova	Pod	M	Med	SD	IQR	U	p
Suradnik sam na projektu u sklopu kojeg se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja	H	2,78	3	1,61	3		
	D	3,08	4	1,63	4	41892	0,026
Objavlivanjem radova povećat će se mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata	H	3,04	3	1,39	2		
	D	3,28	4	1,43	2	41730	0,022
Povećat će mi se plaća	H	2,54	3	1,28	2		
	D	2,79	3	1,36	3	41751	0,023
Prikupljam bodove za sljedeće napredovanje	H	3,62	4	1,19	1		
	D	3,86	4	1,21	2	40231	0,002
Želim javnost upoznati s rezultatima vlastitog rada	H	4,09	4	0,96	1		
	D	4,04	4	0,90	1	44536	0,312
Na taj način izravno pridonosim napretku znanosti,	H	4,11	4	0,81	1		
	D	4,07	4	0,82	1	45529	0,597
Uživam u istraživanju i pisanju	H	4,36	5	0,79	1		
	D	4,19	4	0,88	1	41639	0,013
Rado prihvaćam nove znanstvene izazove,	H	4,42	5	0,70	1		
	D	4,24	4	0,81	1	40883	0,004
Želim se afirmirati kao samostalni znanstvenik	H	4,02	4	1,06	2		
	D	4,02	4	1,06	1	46438	0,947

*N – Autori iz humanističkog područja znanosti = 292; Autori iz društvenog područja znanosti = 319; Pod. = Područje znanosti; D – društveno područje; H – humanističko područje; M – aritmetička sredina; U = Mann-Whitneyjev U-test

U okviru drugog dijela drugog istraživačkog pitanja, ispitalo se postoje li razlike u motivima za objavljivanje radova između ispitanika u različitom akademskom statusu (vidi tablicu 4). Rezultati su pokazali da su uživanje u istraživanju i prihvaćanje novih znanstvenih izazova općenito najvažniji razlozi objavljivanja, neovisno o akademskom statusu. Iako razlike nisu velike, ali u prosjeku nekoliko ekstrinzičnih razloga za objavljivanje radova dolazi do izražaja. Ispitanicima višeg akademskog statusa nešto važniji su sljedeći razlozi: ispitanici su suradnici na projektu u sklopu kojeg se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja te će se objavljivanjem radova povećati mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata. Male razlike također postoje s obzirom na objavljivanje radova zbog povećanja plaće koji je nešto viši kod ispitanika nižeg akademskog statusa.

Tablica 4. Razlike u motivima za objavljivanje radova među ispitanicima različitog akademskog statusa

Motivi za objavljivanje radova	S	M	Med	SD	IQR	U	p
Suradnik sam na projektu u sklopu kojeg se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja.	N	2,56	2,00	1,60	3,00		
	V	3,28	4,00	1,58	3,00	34955	<0,001
Objavljivanjem radova povećat će se mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata.	N	2,86	3,00	1,45	3,00		
	V	3,43	4,00	1,32	1,00	36014	<0,001
Želim javnost upoznati s rezultatima vlastitog rada.	N	4,04	4,00	0,91	1,00		
	V	4,09	4,00	0,95	1,00	44541	0,34
Prikupljam bodove za sljedeće napredovanje.	N	3,82	4,00	1,15	2,00		
	V	3,67	4,00	1,25	2,00	43975	0,23
Povećat će mi se plaća.	N	2,83	3,00	1,42	3,00		
	V	2,53	3,00	1,23	2,00	40678	0,01
Na taj način izravno pridonosim napretku znanosti.	N	4,14	4,00	0,78	1,00		
	V	4,04	4,00	0,84	1,00	43459	0,13
Uživam u istraživanju i pisanju.	N	4,24	4,00	0,83	1,00		
	V	4,31	4,00	0,85	1,00	43772	0,18
Rado prihvaćam nove znanstvene izazove.	N	4,29	4,00	0,81	1,00		
	V	4,37	4,00	0,73	1,00	44474	0,31
Želim se afirmirati kao samostalni znanstvenik.	N	4,12	4,00	0,99	1,00		
	V	3,94	4,00	1,11	2,00	42664	0,06

*N = Autori u nižem akademskom statusu = 286; Autori u višem akademskom statusu = 325; S – akademski status; M – aritmetička sredina; U = Mann-Whitneyjev U-test

Ispitanicima su važni i intrinzični i ekstrinzični razlozi za objavljivanje radova. Može se zaključiti kako su intrinzični razlozi kao što je prihvaćanje novih znanstvenih izazova i uživanje u istraživanju i pisanju važni ispitanicima te su u prosjeku, iako su razlike male, nešto izraženiji kod ispitanika u humanističkom području, ali su podjednako važni ispitanicima neovisno o njihovom akademskom statusu. Od ostalih intrinzičnih razloga, ispitanicima u obama područjima podjednako je važna afirmacija kao samostalnog znanstvenika, upoznavanje javnosti s rezultatima vlastitog rada i pridonosenje napretku znanosti. Intrinzični razlozi za objavljivanje kod autora u svim stupnjevima karijere pokazali su se važnima i u prethodnim istraživanjima (Hangel and Schmidt-Pfister, 2017).

Iako razlike nisu velike, u prosjeku nekoliko ekstrinzičnih razloga za objavljivanje radova dolazi do izražaja. Objavljivanje zbog mogućnosti financiranja budućih istraživanja i projekata, nužnost objave rezultata istraživanja zbog sudjelovanja u projektu, povećanje plaće i prikupljanje bodova za sljedeće napredovanje u prosjeku su nešto važniji ispitanicima iz društvenog područja. Također su ti razlozi nešto važniji ispitanicima višeg akademskog statusa, osim razloga objavljivanja radova zbog povećanja plaće koji je nešto viši kod ispitanika nižeg akademskog statusa. Važnost ekstrinzičnih razloga prikupljanja bodova za buduće napredovanje, objavljivanje zbog mogućnosti financiranja budućih istraživanja i projekata i nužnost objave rezultata istraživanja zbog sudjelovanja u projektu kod ispitanika u Republici Hrvatskoj u skladu je s rezultatima prethodnih istraživanja, kao i prisutnih trendova u akademskoj zajednici. Sve je veći trend na europskim sveučilištima u kojem se kao najvažnije prakse vrednovanja akademskih aktivnosti vrednuju upravo objavljivanje publikacija i privlačenje financiranja projekata (Saenen et al., 2019). Neka ranija istraživanja pokazala su kako je upravo diseminacija radova jedan od najvažnijih razloga autora za objavljivanje (Mulligan and Mabe, 2011), koja se pokazala kao približno podjednako važan razlog autorima iz obaju područja i u obama akademskim statusima. Važnost napretka u karijeri i financiranja kao motiva za objavljivanje radova pokazali su se kao važni motivi i u prethodnim istraživanjima autora iz raznih područja znanosti (Johnson, Watkinson and Mabe, 2018; Ware and Mabe, 2015; Mulligan and Mabe, 2011), ali i u starijim radovima (Tenopir, 1995). Prethodna istraživanja razloga i motivacija autora pokazuju kako su autori koji još nisu stekli viša akademska zvanja pod pritiskom objavljivanja u časopisima s visokim čimbenikom utjecaja te im je objavljivanje u takvim časopisima glavna motivacija za napredovanje u viša zvanja (Nicholas et al., 2017).

Može se zaključiti da su diseminacijske aktivnosti ispitanika, uz radno okruženje i individualne odlike ispitanika pod utjecajem intrinzičnih i ekstrinzičnih motiva. Intrinzični su razlozi važni svim ispitanicima, neovisno o pripadnosti području i akademskom statusu. Uz intrinzične motivacije za objavljivanje radova, ispitanicima su važne i ekstrinzične. Te vanjske motivacije, posebice one vezane

za napredovanja u karijeri i prilike za nova financiranja u skladu su s trendovima u akademskoj zajednici, gdje znanstvene ustanove sve više daju prioritet projektima i diseminaciji projektnih rezultata.

3.5.3. *Percipirani pritisak za objavljivanje autora iz društvenog i humanističkog područja i različitog akademskog statusa*

U okviru trećeg istraživačkog pitanja analizirano je postoji li povezanost između publikacijskih praksi i pritiska za objavljivanje kod ispitanika iz društvenog i humanističkog područja te kod ispitanika nižeg i višeg akademskog statusa. Pitanje u anketnom upitniku postavljeno ispitanicima vezano za percipirani pritisak za objavljivanje glasilo je: „Pod velikim sam pritiskom da objavljujem radove zbog uvjeta koje moram steći kako bih napredovao“. To se odnosi na preskriptivne norme u kontekstu, tj. percipirani institucijski i društveni pritisak za objavljivanje radova.

Tablice 5 i 6 prikazuju povezanost pritiska za objavljivanje s publikacijskim praksama kod ispitanika u društvenom i humanističkom području. Rezultati su pokazali niske negativne korelacije između broja objavljenih radova i percipiranog pritiska za objavljivanje poradi napredovanja. Na temelju korelacija ne može se zaključivati o uzročnim odnosima, ali moguće objašnjenje razloga zašto ispitanici koji su objavili manji broj radova imaju viši percipirani pritisak jest taj da zbog nedostatnog broja objavljenih radova osjećaju percipirani pritisak zbog uvjeta za napredovanje, koji prema pravilnicima propisuju objavljivanje većeg broja publikacija. Rezultati istraživanja pokazali su da je kod obje grupe ispitanika, onih koji pripadaju društvenom području i onih koji pripadaju humanističkom području, percipirani pritisak za objavljivanje negativno povezan s objavljivanjem autorskih knjiga i poglavlja u knjigama. Korelacija percipiranog pritiska i broja radova objavljenih u časopisima statistički je značajna samo kod ispitanika iz društvenih znanosti ($R = -0.191$, vidi tablicu 6). Može se zaključiti kako je percipirani pritisak kod ispitanika koji nisu objavili dovoljan broj radova u časopisima viši kod ispitanika iz društvenog područja. Moguće objašnjenje jest da je objavljivanje radova u časopisima važnije ispitanicima iz društvenog područja. Za bolje razumijevanje takvih rezultata potrebne su daljnje analize. Takve rezultate potkrepljuju i rezultati analize prvoga istraživačkog pitanja o obrascima objavljivanja ispitanika i publikacijskim praksama ispitanika iz društvenog i humanističkog područja (vidi tablicu 1). Navedene prosječne vrijednosti u tablici 1 pokazuju kako ispitanici iz društvenog područja objavljuju više radova u časopisima i zbornicima skupova, dok ispitanici iz humanističkog područja objavljuju više autorskih i uredničkih knjiga i poglavlja u knjigama. Moglo se očekivati kako će pritisak vezan za objavljivanje autorskih knjiga biti više primjetan kod ispitanika iz humanističkog područja zbog propisanih uvjeta prema *Pravilniku o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja* u tom području. Međutim rezultati istraživanja korelacije publikacijskih praksi i pritiska

za objavljivanje pokazali su kako je i kod ispitanika iz društvenog područja također prisutna negativna korelacija percipiranog pritiska i broja objavljenih knjiga. Ispitanici koji nisu objavili dovoljno knjiga pokazuju veći percipirani pritisak za objavljivanje, a takvih ima u oba područja znanosti obuhvaćena analizom. Rezultati također pokazuju kako je prosječni percipirani pritisak za objavljivanje približno podjednak u oba područja (tablica 5) Dakle, u oba područja znanosti nalaze se ispitanici koji percipiraju manji ili viši pritisak, ali u prosjeku percipirani pritisak ne ovisi o području znanosti. Prisutni su specifični oblici publikacijskog ponašanja tako da se u humanističkom području više objavljuju knjige, dok se u društvenom području više objavljuju radovi u časopisima. Takva ponašanja odražavaju zadane ciljeve propisane *Pravilnikom o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja*.

Tablica 5. Percipirani pritisak za objavljivanje kod ispitanika u društvenom i humanističkom području te ispitanika nižeg i višeg akademskog statusa

Pritisak za objavljivanje radova zbog uvjeta za napredovanje	P ili S	N	M	Med	SD	IQR	U	p
	H	292	3,15	3,00	1,37	2,00		
	D	319	3,33	4,00	1,36	2,00	43237	0,114
	N	286	3,43	4,00	1,33	3,00		
	V	325	3,09	4,00	1,37	2,00	39821	< 0,001

*N – Autori iz humanističkog područja znanosti = 292; Autori iz društvenog područja znanosti = 319; P = Područje znanosti; D – društveno područje; H – humanističko područje; N = Autori u nižem akademskom statusu = 286; Autori u višem akademskom statusu = 325; S – akademski status; M – aritmetička sredina; U = Mann Whitney U

Tablica 6. Povezanost pritiska za objavljivanje s publikacijskim praksama kod ispitanika u društvenom i humanističkom području znanosti

Vrste radova	Percipirani pritisak			
	Humanističko područje		Društveno područje	
	R	p	R	p
Autorske knjige	-0,136	0,020	-0,183	0,001
Uredničke knjige	-0,048	0,410	-0,099	0,077
Poglavlja u knjigama	-0,123	0,036	-0,111	0,047
Radovi u časopisima	-0,101	0,085	-0,191	< 0,001
Radovi u zbornicima skupova	-0,001	0,986	-0,017	0,757

*R – Spearmanov rang korelacije; p – statistička značajnost

Tablica 7 prikazuje povezanost pritiska za objavljivanje kod ispitanika u višem i nižem akademskom statusu. Rezultati istraživanja pokazali su da postoji statistički značajna negativna korelacija između percipiranog pritiska za objavljivanje i broja objavljenih autorskih knjiga, neovisno o pripadnosti akademskom statusu, tj. da je objavljivanje knjiga važno svima. Prema navedenom, može se pretpostaviti kako ispitanici koji su objavili više autorskih knjiga imaju manji percipirani pritisak za objavljivanje, vjerojatno zbog toga što su zbog povećane produktivnosti ostvarili znatan dio uvjeta propisanih pravilnikom za napredovanje. U tablici 7 istaknute su značajne negativne korelacije percipiranog pritiska za objavljivanje i broja objavljenih poglavlja u knjigama ($R = -0,131$) i radova u časopisima ($R = -0,187$) kod ispitanika u višem akademskom statusu. Može se zaključiti kako ispitanici koji su objavili više takvih publikacija percipiraju manji pritisak. Jedno je od mogućih objašnjenja da su ispitanici u višim zvanjima stekli više iskustva u objavljivanju radova u časopisima, te su razlike u publikacijskim praksama došle do izražaja tako da oni koji imaju veću znanstvenu produktivnost percipiraju manji pritisak. Korelacije ukazuju na postojanje podskupina među ispitanicima u višem zvanju, neki objavljuju više, neki manje, te vjerojatno zbog toga percipiraju manji ili veći pritisak za objavljivanje. Suprotno ispitanicima višeg akademskog statusa, ispitanici u nastavnim, suradničkim i stručnim zvanjima koji još uvijek nisu objavili velik broj publikacija pokazuju viši percipirani pritisak za objavljivanje. Kod ispitanika nižeg akademskog statusa jedino je veći broj objavljenih knjiga povezan s manjim percipiranim pritiskom za objavljivanje. Većina ispitanika nižeg akademskog statusa doživljava relativno visok pritisak neovisno o tome koliko su radova u časopisima i zbornicima objavili.

Prema rezultatima koji su vidljivi u tablici 2, koja prikazuje prosječan broj pojedinih vrsta publikacija koje su objavili ispitanici višeg ili nižeg akademskog statusa, vidljivo je kako su ispitanici u znanstveno-nastavnim i znanstvenim zvanjima objavili više svih vrsta publikacija od ispitanika nižeg akademskog statusa. Takvi su rezultati očekivani i u skladu s *Pravilnikom o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja*, s obzirom na to da se za napredovanje u viša zvanja, između ostalih kriterija, propisuje i veći broj publikacija. Publikacijsko je ponašanje tako pod utjecajem radnog okruženja jer se u raznim nacionalnim pravilnicima u širem akademskom prostoru propisuje da su znanstvena produktivnost i publikacijske prakse objavljivanja različitih vrsta publikacija povezane s njom ključni čimbenici u napredovanju.

Tablica 7. Povezanost publikacijskih praksi i pritiska za objavljivanje kod ispitanika višeg i nižeg akademskog statusa

Vrste radova	Percipirani pritisak			
	Niži akademski status		Viši akademski status	
	R	p	R	p
Autorske knjige	-0,1170	0,048	-0,162	0,003
Uredničke knjige	-0,035	0,559	-0,040	0,469
Poglavlja u knjigama	-0,014	0,814	-0,131	0,018
Radovi u časopisima	-0,007	0,908	-0,187	<0,001
Radovi u zbornicima skupova	0,016	0,788	0,015	0,790

*R – Spearmanov rang korelacije; p – statistička značajnost

Iz navedenih se rezultata može zaključiti kako je pritisak za objavljivanje prisutan u akademskoj zajednici (tablice 5, 6 i 7). Percipirani pritisak u prosjeku ne ovisi o području znanosti, tj. ispitanici iz obaju područja znanosti pod pritiskom su da objavljuju radove zbog uvjeta koje moraju steći kako bi napredovali. Što se tiče ispitanika višeg akademskog statusa koji objavljuju više od svojih mlađih kolega rezultati povezanosti publikacijskih praksi i pritiska za objavljivanje radova pokazuju da oni imaju manji percipirani pritisak, vjerojatno zbog toga što im je znanstvena produktivnost viša.

Rezultati prethodnih istraživanja pokazuju da institucionalni kriteriji napredovanja uvelike utječu na publikacijska ponašanja i donošenje odluke o izboru informacijskog izvora za objavu rada (Mrva-Montoya and Luca, 2021; Rowlands and Wright, 2021; Johnson, Watkinson and Mabe, 2018; Niles et al., 2020; Shehata and Elgllab, 2018) te kako autori osjećaju pritisak da objavljuju svoje radove u časopisima jer tako propisuju pravilnici za napredovanje u viša zvanja (Fry et al., 2009). Mrva-Montoya i Luca (2021) istražili su kako institucionalni pritisak utječe na objavljivanje knjiga među autorima iz društvenog i humanističkog područja u Australiji. Rezultati istraživanja pokazali su da autori osjećaju pritisak za objavljivanje radova u znanstvenim časopisima u većoj mjeri nego za objavljivanje knjiga. Pritisak je također izražen zbog uvjeta za dobivanje financiranja budućih projekata. Prethodna istraživanja publikacijskog pritiska pokazuju kako autori u nižim akademskim zvanjima pokazuju višu razinu pritiska od svojih kolega u višim zvanjima (Rowlands and Wright, 2021; Hangel and Schmidt-Pfister, 2017). Postojećim pregledom dosadašnjih istraživanja pritiska u akademskoj zajednici vidljivo je da ne postoje specifična istraživanja na uzorku autora s obzirom na područje znanosti i akademski status te u odnosu na publikacijske prakse autora, kao što je to slučaj u ovom istraživanju, pa se poveznica s rezultatima prethodnih

istraživanja može prikazati samo na općenitoj razini. Prethodna istraživanja, ali i postojeće, ukazuju na važnost istraživanja načina na koji pritisak za objavljivanje radova oblikuje publikacijske prakse i ponašanja autora.

4. Zaključak

Kako će izgledati produkcija nekog znanstvenog područja i polja uvelike ovisi o navikama i ponašanjima autora koji diseminiraju svoje radove u znanstvenom okruženju različitim formalnim i neformalnim kanalima komunikacije. Prethodna istraživanja različitih aspekata informacijskog ponašanja autora, znanstvenika ili općenito radnog okruženja u kontekstu informacijskog ponašanja bavila su se uglavnom istraživanjem korištenja i traženja informacija. Zbog potrebe da se upotpuni nedostatak istraživanja publikacijskog ponašanja, svrha je ovog istraživanja bila pružiti uvid u publikacijske prakse ispitanika iz društvenog i humanističkog područja koji pripadaju različitim akademskim zvanjima, s naglaskom na percipirani pritisak za objavljivanje radova i motivaciji za objavljivanje publikacija.

Vrednovanje publikacija i znanstvene produktivnosti ispitanika usmjereno je na prakse vrednovanja koje su pod utjecajem šireg akademskog okruženja u kojem djeluju akademske institucije. Jedan od izazova na koje autori nailaze sve je prisutnija „klima“ koja se u literaturi često naziva „objavi ili nestani“, a koja može uzrokovati percipirani pritisak autora za objavljivanje. Spomenuti izazov te okruženje u kojem autori djeluju utječe na publikacijske prakse autora.

Kvantitativnom metodom anketiranja analizirale su se sličnosti i razlike u obrascima objavljivanja publikacija ispitanika iz društvenog i humanističkog područja te koji su u znanstveno-nastavnim i znanstvenim zvanjima te nastavnim, suradničkim i stručnim zvanjima. Također se ispitala povezanost publikacijskih praksi i pritiska za objavljivanje te razlike među razlozima za objavljivanje radova.

Rezultati obrazaca objavljivanja i publikacijskih praksi pokazuju da ispitanici iz humanističkog područja više objavljuju uredničke knjige i poglavlja u knjigama od ispitanika iz društvenog područja, dok ispitanici iz društvenog područja više objavljuju radove u časopisima i zbornicima skupova. Ispitanici višeg akademskog statusa imaju veću znanstvenu produktivnost od autora nižeg akademskog statusa u svim vrstama publikacija.

Što se tiče razloga za objavljivanje radova, ispitanici iz humanističkog područja nešto više ističu važnost intrinzičnih razloga za objavljivanje: prihvaćanje novih znanstvenih izazova i uživanje u istraživanju i pisanju, iako su razlike male. Kod ispitanika u društvenom području u prosjeku su nešto više zastupljeni ekstrinzični razlozi za objavljivanje radova kao što su prikupljanje bodova za buduće napredovanje, objavljivanje zbog mogućnosti financiranja budućih istraživanja i

projekata, nužnost objave rezultata istraživanja zbog sudjelovanja u projektu i povećanje plaće. Ispitanicima u obama područjima podjednako je važna afirmacija kao samostalnog znanstvenika, upoznavanje javnosti s rezultatima vlastitog rada i pridonosnje napretku znanosti. Intrinzični razlozi za objavljivanje kao što su uživanje u istraživanju i prihvaćanje novih znanstvenih izazova važni su svim ispitanicima, neovisno u kojem su statusu u svojoj akademskoj karijeri. Ispitanicima višeg akademskog statusa nešto su važniji ekstrinzični razlozi. Primjerice, suradnici su na projektu u sklopu kojeg se očekuje objavljivanje rezultata istraživanja te će objavljivanjem radova povećati mogućnost financiranja budućih istraživanja i projekata.

Rezultati ispitivanja povezanosti percipiranog pritiska za objavljivanje i publikacijskih praksi ispitanika pokazali su da je prosječni percipirani pritisak za objavljivanje podjednak kod ispitanika iz društvenog i humanističkog područja. Također, ispitanici u znanstveno-nastavnim i znanstvenim zvanjima koji imaju veću znanstvenu produktivnost pokazuju manji percipirani pritisak za objavljivanje, za razliku od kolega u nastavnim, suradničkim i stručnim zvanjima koji još uvijek nisu objavili velik broj publikacija te pokazuju viši percipirani pritisak za objavljivanje.

Publikacijske prakse autora ne mogu se istraživati jednoznačno. Odluke autora vezane za provođenje publikacijskih aktivnosti u širem kontekstu znanstvene komunikacije potrebno je sagledati iz nekoliko gledišta. Autor je, uz svoje individualne odlike, dio akademskog sustava u kojem djeluje u okviru svog posla koji se neprestano mijenja. Sukladno promjenama mijenjaju se i publikacijske prakse i ponašanja autora.

Rezultati istraživanja doprinose razumijevanju publikacijskog ponašanja autora iz društvenog i humanističkog područja u različitim akademskim zvanjima u Republici Hrvatskoj. Doprinos rada za razumijevanje obrazaca objavljivanja i razloga koji motiviraju autore da objavljuju radove posebice je važan i aktualan zbog promjena koje se događaju unutar akademskog konteksta, praksi mjerenja znanstvene produktivnosti te aktualnih rasprava i promjena *Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja*.

Buduća istraživanja problematike publikacijskog ponašanja autora trebala bi uključiti mješovite metode kako bi se dobio iscrpniji uvid u navike i ponašanja autora u okviru njihovih publikacijskih aktivnosti. Također bi buduća istraživanja trebala uključiti i ispitivanje uloge organizacije i šireg akademskog konteksta te različitih zahtjeva za izbore u viša zvanja.

LITERATURA

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes* 50, 2: 179–211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- ACRL (2019). Association of College and Research Libraries. Open and equitable scholarly communications: Creating a more inclusive future. Prepared by N. Maron and R. Kennison with P. Bracke, N. Hall, I. Gilman, K. Malenfant, C. Roh, and Y. Shorish. Chicago: Association of College and Research Libraries. [citirano: 2023–07–10]. Dostupno na: <https://www.ala.org/acrl/publications/booksanddigitalresources/digital/oesc>
- Bates, M. J. (2017). Information behavior. In: J. D. McDonald and M. Levine-Clark (eds.). *Encyclopedia of Library and Information Science*. 4th ed. (Pp. 2074–2085). CRC Press. <https://doi.org/10.1081/E-EISA120053335>
- Blankstein, M. (2022). *Ithaka S+ R US faculty survey 2021*. [citirano: 2023–05–16]. Dostupno na: <https://sr.ithaka.org/publications/ithaka-sr-us-faculty-survey-2021/>
- Blankstein, M.; C. Wolff-Eisenberg (2019). *Ithaka S+R US Faculty Survey 2018*. <https://doi.org/10.18665/sr.311199>
- Bourdieu, P. (1988). *Homo academicus*. Stanford University Press.
- Borgman, C. L.; J. Furner (2002). Scholarly communication and bibliometrics. In B. Cronin (ed.). *Annual Review of Information Science and Technology* 36: 3–72. Medford, NJ: Information Today. <https://doi.org/10.1002/aris.1440360102>
- Borgman, C. L. (2010). *Scholarship in the digital age: Information, infrastructure, and the internet*. Cambridge, MA: The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/7434.001.0001>
- Braxton, J. M. (2010). Norms and the work of colleges and universities: Introduction to the special issue – norms in academia. *The Journal of Higher Education* 81, 3: 243–50. <https://doi.org/10.1080/00221546.2010.11779052>
- Byström, K.; I. Ruthven; J. Heinström (2016). Work and information: Which workplace models still work in modern digital workplaces? *Information Research* 22, 1. [citirano: 2023–05–14]. Dostupno na: <https://informationr.net/ir/22-1/colis/colis1651.html>
- Chang, Y. W.; Y. C. Su (2022). Comparison of trends in the degree of publication diversity among fields of Social Sciences and Humanities at National Taiwan University. *Journal of Library and Information Studies* 20, 2: 29–54. [https://doi.org/10.6182/jlis.202212_20\(2\).029](https://doi.org/10.6182/jlis.202212_20(2).029)
- Cialdini, R. B.; C. A., Kallgren; R. R. Reno (1991). A focus theory of normative conduct: A Theoretical refinement and reevaluation of the role of norms in human behavior. *Advances in Experimental Social Psychology* 24, 201–34. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60330-5](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60330-5)

- Crawford, S. (1978.). Information needs and uses. *Annual Review of Information Science and Technology* 13: 61–81. Navedeno prema: Devadason, F. J.; Lingam, P. P. (1997). A methodology for the identification of information needs of users. *IFLA Journal* 23, 1: 41–51. <https://doi.org/10.1177/034003529702300109>
- De Solla Price, D. J. (1963). *Little science, big science*. Columbia University Press.
- Dill, D. D. (2012). The Management of academic culture revisited: Integrating universities in an entrepreneurial age. In: Stensaker, B., J. Välimaa, C.S. Sarrico (eds.). *Managing reform in universities. Issues in Higher Education*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137284297_12
- Fitzgerald, S. R. (2020). Toward a conceptual framework for scholarly information seeking. *The Journal of Academic Librarianship* 46, 6 102259. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2020.102259>
- Fitzpatrick, K. (2011). *Planned obsolescence: Publishing, technology, and the future of the academy*. New York University Press.
- Fry et al. (2009). Fry, J.; C. Oppenheim; C. Creaser; W. Johnson; M. Summers; S. White; G. Butters et al. *Communicating knowledge: How and why UK researchers publish and disseminate their findings*. The Research Information Network (RIN) and the Joint Information Systems Committee (JISC). [citirano: 2023–07–10]. Dostupno na: <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/publications/communicatingknowledgereport.pdf>
- Garfield, E. (1996). What is the primordial reference for the phrase ‘publish or perish’. *The Scientist* 10, 12: 11. [citirano: 2023–04–11]. Dostupno na: <https://www.the-scientist.com/commentary/what-is-the-primordial-reference-for-the-phrase-publish-or-perish-57976>
- Garvey, W. D. (1979). *Communication: The Essence of science: Facilitating information exchange among librarians, scientists, engineers and students*. Pergamon Press.
- Garvey, W. D.; B. C. Griffith (1967). Scientific communication as a social system: The Exchange of information on research evolves predictably and can be experimentally modified. *Science* 157, 3792: 1011–1016. 10.1126/science.157.3792.1011
- Garvey, W. D.; B. C. Griffith (1971). Scientific communication: Its role in the conduct of research and creation of knowledge. *American Psychologist* 26, 4: 349–362. <https://doi.org/10.1037/h0032059>
- Greifeneder, E.; K. Schlebbe (2022). How things fit together: A General model of the information behaviour field. *Information Research* 27. Special Issue. <https://doi.org/10.47989/irisic2228>
- Hangel, N.; D. Schmidt-Pfister (2017), Why do you publish? On the tensions between generating scientific knowledge and publication pressure. *Aslib Journal of Information Management* 69, 5: 529–544. <https://doi.org/10.1108/AJIM-01-2017-0019>

- Haven et al. (2019). Haven, T. L.; L. M. Bouter; Y. M Smulders; J. K. Tijdkink. Perceived publication pressure in Amsterdam: Survey of all disciplinary fields and academic ranks. *PLoS One* 14, 6: e0217931. 10.1371/journal.pone.0217931
- Herman, E. A. (2005). The information needs of contemporary academic researchers: Doctoral dissertation. London: City University London.
- Hjørland, B.; H. Albrechtsen (1995). Toward a new horizon in information science: Domain-analysis. *Journal of the American Society for Information Science* 46, 6: 400–425.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199507\)46:6<400::AID-ASIJ2>3.0.CO;2-Y](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199507)46:6<400::AID-ASIJ2>3.0.CO;2-Y)
- Hyland, K. (2015). *Academic publishing: Issues and challenges in the construction of knowledge*. Oxford: Oxford University Press.
- Jamali et al. (2014). Jamali, H. R.; D. Nicholas; A. Watkinson; E. Herman; C. Tenopir; K. Levine; S. Allard et al. How scholars implement trust in their reading, citing and publishing activities: Geographical differences. *Library & Information Science Research* 36, 3/4: 192–202. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2014.08.002>
- Jamali, H. R. (2008). Information-seeking behaviour of physicists and astronomers: An Intradisciplinary study: PhD dissertation. London: University College London.
- Johnson R.; A. Watkinson; M. Mabe (2018). The STM report an overview of scientific and scholarly publishing. 5th ed. STEM – International Association of Scientific Technical and Medical Publishers. [citirano: 2023–06–23]. Dostupno na: https://www.stm-assoc.org/2018_10_04_STM_Report_2018.pdf
- Kasapović, I. (2022). Ljudsko informacijsko ponašanje: Kriička analiza koncepata i modela. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, 1: 33–57.
- Kepalienė, F. (2021). Lithuanian scholars' open access publishing behaviour and its determinants: Doctoral dissertation. Vilnius: Vilniaus universitetas.
- Kling, R.; G. McKim (2000). Not just a matter of time: Field differences and the shaping of electronic media in supporting scientific communication. *Journal of the American Society for Information Science* 51, 14: 1306–1320.
[https://doi.org/10.1002/1097-4571\(2000\)9999:9999<::AID-ASIJ1047>3.0.CO;2-T](https://doi.org/10.1002/1097-4571(2000)9999:9999<::AID-ASIJ1047>3.0.CO;2-T)
- Klobas, J. E.; L. A. Clyde (2010). Beliefs, attitudes and perceptions about research and practice in a professional field. *Library & Information Science Research* 32, 4: 237–245. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2010.07.004>
- Lacović, D. (2022). Razlike u informacijskom ponašanju zaposlenika. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, 3: 38–63. <https://doi.org/10.30754/vbh.65.3.1003>
- Lambovska, M.; K. Yordanov (2020). Motivation of researchers to publish in high-quality journals: A Theoretical framework. *TEM Journal* 9,1: 188–197. 10.18421/TEM91-27

- Late et al. (2019). Late, E.; C. Tenopir; S. Talja; L. Christian. Reading practices in scholarly work: From articles and books to blogs. *Journal of Documentation* 75, 3: 478–499. <https://doi.org/10.1108/JD-11-2018-0178>
- Late, E. (2014). Cultural and contextual shaping of scholarly communication: Publishing and reading practices in Finnish state research institutes; Academic Dissertation. Tampere: University of Tampere.
- Leckie, G. J.; K. E. Pettigrew; C. Sylvain (1996). Modeling the information seeking of professionals: A General model derived from research on engineers, health care professionals, and lawyers. *The Library Quarterly* 66, 2: 161–193. [citirano: 2023–12–04]. Dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/4309109>
- Mabe, M. (2012). Does journal publishing have a future? In R. Campbell; E. Pentz.; I. Borthwick (eds.). *Academic and professional publishing*. (Pp 413–441) Oxford: Chandos. <https://doi.org/10.1016/B978-1-84334-669-2.50017-2>
- Mabe, M.; M. Amin (2002). Dr Jekyll and Dr Hyde: Author-reader asymmetries in scholarly publishing. *Aslib Proceedings*, 54, 3: 149–157. <https://doi.org/10.1108/00012530210441692>
- Macevičiūtė, E.; F. Kepalienė (2022). Factors influencing Lithuanian researchers' use of open access repositories as a publishing channel. *Information Research* 27. Special Issue. [citirano: 2023–04–1]. Dostupno na: <https://informationr.net/ir/27-SpIssue/isc22/isc2210.html>
- McKenzie, P. J. (2003). A model of information practices in accounts of everyday-life information seeking. *Journal of Documentation* 59, 1: 19–40. <https://doi.org/10.1108/00220410310457993>
- Merton, R. K. (1968). *Social theory and social structure*. Simon and Schuster
- Merton, R. K. (1973). *The sociology of science: Theoretical and empirical investigations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Moosa, I. A. (2018). *Publish or perish: Perceived benefits versus unintended consequences*. Edward Elgar Publishing.
- Moksness, L.; S. O. Olsen (2017). Understanding researchers' intention to publish in open access journals. *Journal of Documentation* 73, 6: 1149–1166. <https://doi.org/10.1108/JD-02-2017-0019>
- Mrva-Montoya, A.; E. J. Luca (2021). Book publishing in the Humanities and Social Sciences in Australia. Part One: Understanding institutional pressures and the funding context. *Journal of Scholarly Publishing* 52, 2: 67–87. 10.3138/jsp.52.2.01
- Mrva-Montoya, A.; E. J. Luca; H. Boateng (2019). Understanding Australian academic authors in the Humanities and Social Sciences Their publishing experiences, values, and perspectives. *Journal of Scholarly Publishing* 51, 1: 38–62. 10.3138/jsp.51.1.03

- Mulligan, A.; M. Mabe (2011). The effect of the internet on researcher motivations, behaviour and attitudes. *Journal of Documentation* 67, 2: 290–311.
<https://doi.org/10.1108/00220411111109485>
- Nel, M. A.; I. Fourie (2016). Information behavior and expectations of veterinary researchers and their requirements for academic library services. *The Journal of Academic Librarianship* 42, 1: 44–54. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2015.10.007>
- Nicholas et al. (2020). Nicholas, D.; E. Herman; H. R. Jamali; A. Abrizah; C. Boukacem-Zeghmouri; J. Xu et al. (2020). Millennial researchers in a metric-driven scholarly world: An International study. *Research Evaluation* 29, 3: 263–274.
<https://doi.org/10.1093/reseval/rvaa004>
- Nicholas et al. (2017). Nicholas, D.; B. Rodríguez-Bravo; A. Watkinson; C. Boukacem-Zeghmouri; E. Herman; J. Xu et al. (2017). Early career researchers and their publishing and authorship practices. *Learned Publishing* 30, 3: 205–217.
<https://doi.org/10.1002/leap.1102>
- Nicholas, D.; E. Herman (2010). *Assessing information needs in the age of the digital consumer*. 3rd ed. Routledge.
- Niewiadomska, E. M. (2021). Exploring the experiences of Australian science researchers; Library, Google and beyond: Doctoral dissertation. School of Science. Edith Cowan University.
- Niles et al. (2020). Niles, M. T.; L. A. Schimanski; E. C. McKiernan; J. P. Alperin. Why we publish where we do: Faculty publishing values and their relationship to review, promotion and tenure expectations. *Plos One* 15, 3: e0228914. 10.1371/journal.pone.0228914
- Paisley, W. J. (1968). Information needs and uses. *Annual Review of Information Science and Technology* 3, 1: 1–30.
- Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja (2017). Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. *Narodne novine* 28/2017, 652. [citirano: 2023–04–16].
Dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_03_28_652.html
- Pravilnik o dodatnim uvjetima za izbor na znanstvena radna mjesta (2020). Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 10-194/27-2020. [citirano: 2023–04–16].
Dostupno na: https://www.info.hazu.hr/upload/File/2020/ODLUKE-2020/PRAVILNIK-O-DODATNIM-UVJETIMA-ZA-ZNANSTVENA-RADNA-MJESTA-10-194-26-1-2020_02.pdf
- Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (2009). Nacionalno vijeće za znanost. *Narodne novine* 118/2019, 2929. [citirano: 2023–04–24].
Dostupno na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_09_118_2929.html

- Rowlands, J.; S. Wright (2021). Hunting for points: The Effects of research assessment on research practice. *Studies in Higher Education* 46, 9: 1801–1815.
<https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1706077>
- Saenen et al. (2019). Saenen, B.; R. Morais; V. Gaillard; L. Borrell-Damián. Research assessment in the transition to Open Science: 2019 EUA Open Science and Access Survey Results. European University Association. [citirano: 2023–05–1]. Dostupno na: <https://eua.eu/resources/publications/888:research-assessment-in-the-transition-to-open-science.html>
- Savolainen, R. (2017). Information need as trigger and driver of information seeking: A Conceptual analysis. *Aslib Journal of Information Management* 69, 1: 2–21.
<https://doi.org/10.1108/AJIM-08-2016-0139>
- Savolainen, R. (2007). Information behavior and information practice: Reviewing the “umbrella concepts” of information-seeking studies. *The Library Quarterly* 77, 2: 109–132. <https://doi.org/4309863>
- Shehata, A. (2019). Exploring the scholarly communication styles of arab social science and humanities scholars. *Learned Publishing* 32, 4: 304–311.
<https://doi.org/10.1002/leap.1253>
- Shehata, A. M. K.; M. F. M. Elglab (2018). Where Arab Social Science and Humanities scholars choose to publish: Falling in the predatory journals trap. *Learned Publishing* 3, 31: 222–229. <https://doi.org/10.1002/leap.1167>
- Shehata, A.; M. Edakar (2018). Publishing research in the international context. *The Electronic Library* 36, 5: 910–924. <https://doi.org/10.1108/el-01-2017-0005>
- Simon, H. A. (1955). A behavioral model of rational choice. *The Quarterly Journal of Economics* 69, 1:99–118. <https://doi.org/10.2307/1884852>
- Simon H. A. (2014). Administrative behavior: A Study of decision-making processes in administrative organizations. 4th ed. The Free Press.
- Talja, S.; P. Hansen (2006). Information sharing. In: A. Spink and C. Cole (eds.). *New directions in human information behavior* (Pp. 113–134). Dordrecht: Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/1-4020-3670-1_7
- Tenopir et al. (2011). Tenopir, C.; S. Allard; K. Douglass; A. U. Aydinoglu; L. Wu; E. Read; M. Frame. Data sharing by scientists: Practices and perceptions. *PLoS One* 6, 6: e21101. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0021101>
- Tenopir C. (1995). Authors and readers: The Keys to success or failure for electronic publishing. *Library Trends* 43, 4: 571–91. [citirano: 2023–05–01]. Dostupno na: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/7988/librarytrendsv43i4f_opt.pdf?sequence=1
- Thompson J. B. (2012). *Merchants of culture: The Publishing business in the twenty-first century*. 2nd ed. Plume.

- Van Dalen, H. (2020). How the publish-or-perish principle divides a science: The Case of economists. *Scientometrics* 126, 2: 1675–1694.
<https://doi.org/10.1007/s11192-020-03786-x>
- Van Dalen, H.; K. Henkens (2012). Intended and unintended consequences of a publish-or-perish culture: A Worldwide survey. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 7, 63: 1282–1293. <https://doi.org/10.1002/asi.22636>
- Vilar, P.; P. Juznic; T. Bartol (2015). Information behaviour of Slovenian researchers: Investigation of activities, preferences and characteristics. *Information Research* 20, 2. [citirano: 2023–04–14]. Dostupno na:
<https://informationr.net/ir/20-2/paper670.html>
- Vilar, P. (2014). Information behaviour of scholars. *Libellarium: časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti* 7, 1: 17–39.
<https://doi.org/10.15291/libellarium.v7i1.194>
- Wellings, S.; B. Casselden (2019). An exploration into the information-seeking behaviours of engineers and scientists. *Journal of Librarianship and Information Science* 51, 3: 789–800. <https://doi.org/10.1177/0961000617742466>
- Wilson, L. (1942). *The academic man: A Study in the sociology of a profession*. Oxford University Press.
- Wilson, T. D. (2022.) Exploring information behaviour: An Introduction. [citirano: 2023–05–01]. Dostupno na:
<https://informationr.net/ir/Exploring%20information%20behaviour.pdf>
- Wilson, T. D. (1981). On user studies and information needs. *Journal of Documentation* 37, 1: 3–15. <https://doi.org/10.1108/eb026702>
- Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. (2003). *Narodne novine* 123/03, 198/03,105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15. [citirano: 2023–05–01]. Dostupno na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_07_123_1742.html
- Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. (2022). *Narodne novine* 119/2022. [citirano: 2023–05–01]. Dostupno na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_10_119_1834.html

Mrežni izvori

- ACRL (2019). Association of College & Research Libraries (ACRL).
<https://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/principlesstrategies>
- CIBER (s. a.) CIBER Research Ltd. <http://ciber-research.com/>
- CroRIS (s. a.). Informacijski sustav znanosti RH. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. [citirano: 2023-10-1]. Dostupno na: <https://www.croris.hr/upisnici/ustanove/find>
- Ithaka S+R (s. a.). Ithaka S+R. <https://www.ithaka.org/>

Jamovi (s. a.). <https://www.jamovi.org/>

MZO (s. a.). Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Ustanove iz sustava znanosti. [citirano: 2023–10–01]. Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/ustanove/103>

Nacionalno vijeće (s. a.). Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. [citirano: 2023–10–01]. Dostupno na: <https://www.nvzvotr.hr>

Psytoolkit (s. a.). <https://www.psytoolkit.org/>

SIR (s. a.). SCImago Institutions Ranking (SIR). <https://www.scimagoir.com/>

THE (s. a.). Times Higher Education (THE).
<https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>